

Arkiivaáššennr. 26/1058

Ášši	Gos	Goas
	Sámediggeráđđi – dievasčoahkkináššit	-
003/26	Bajásšaddan- fuolahus- ja oahppolávdegoddi	24.02.2026-27.02.2026
011/26	Sámedikki dievasčoahkkin	10.03.2026-13.03.2026

Áššeovddideapmi

Árvoštallan

Sámediggeráđi mearrádusárvalus

Sámediggi nammada fágolávdegotti Sámedikki válgaortnega dárkkisteami várás. Lávdegoddi galgá ollislaččat ja iešheanalaččat guorahallat Sámedikki válgaortnega, dainna áigumušain ahte árvvoštallat sihkkarastá go dálá ortnet duohta demokrátalaš ovddasteami, geográfalaš dássálasvuoda ja legitimizehta olles sámi servodagas. Lávdegoddi galgá earenoamážit árvvoštallat váikkuha go válgaortnega ovdáneapmi dasa ahte muhtun sámi guovllut ja giellajoavkkut vuoittáhallet struktuvrralaččat, ja makkár demokrátalaš váikkuhusat das leat.

Mandáhtta

Lávdegoddi galgá, ulbmila rámma siskkobealde, ollislaččat ja iešheanalaččat guorahallat Sámedikki válgaortnega, dainna vuolggasajiin ahte Sámediggi lea álbmotválljejuvvon orgána sápmelaččaide álgoálbmogin. Lávdegotti bargu

galgá buvttelit čohkkejuvvon ja struktuvrralaš máhttovuodu das mot dálá váлгаortnet doaibmá ovddasteami, geográfalaš dássálasvuoda, gielalaš mánggabealatvuoda ja vásihuvvon demokráhtalaš vuoiggalašvuoda várás sámi servodagas.

Fágalávdegoddi galgá earenoamážit árvvoštallat dálá ortnega čuovvovaš čuoggáid:

- Sámi hálddašanguovlluid ja guovlluid, gos lea lulli-, julev-, bihtán-, ubmi-, ja nuortasámi álbmot, ovddasteami Sámedikkis
- Mandáhtajuogadeami ovdáneapmi áiggiid čađa
- Riska ahte árbevirolaš sámi guovlluid ovddasteapmi unnu bistevaččat
- Leago ortnegis govttoalaš dásseadeaddu gaskal geográfalaš gullevašvuoda ja gielalaš mánggabealatvuoda
- Lulli-Norgga ja stuorát gávpogiid jienastuslogu nanu lassáneami váikkuhusat, ja mot dat ovdáneapmi váikkuha mandáhtajuogadeapmái.
- Dagaha go dálá ortnet ahte politihkalaš ovddasteapmi systemáhtalaččat rievdá.
- Gaskavuodta gaskal jienaid logu ja duohta ovddasteami, dás maiddá «láhppojit» go jienat almmá ovddasteami haga Sámedikkis.
- Vásihit go olbmot demokráhtalaš vuoiggalašvuoda ja luohhtevašvuoda Sámediggái ovddasteaddji orgánan.
- Hehttejit go jienastuslogu láhkamuddemat nuorra válljeaddjiid rekruterema.

Fágalávdegoddi sáhtá árvvoštallat molssaevttolaš váлгаortnegiid dahje muddemiid, nugo:

- Rievdadit válgabiriid ja daid logu
- Mandáhtajuogadeami ja mandáhtalogu
- Doaibmabijut mat galget unnidit váilevaš ovddasteami, nugo ovdamearkka dihte dássemandáhtat ja mandáhttarádjji.
- Lotnolasmodeallat mat vuhtiiváldet sihke geográfalaš ja demográfalaš ovddasteami.
- Árvvoštallat ráji ahte galget leat 30 jienasteaddji jus galgá sáhttit doallat válgadikki, vuhtiiváldin dihte čiegus válggaid ja válgaoassálastima.
- Muddet orrunreassa gáibádusa vai sihkarastá sápmelaččaid, geat eai oro Norggas, válljehahttivuoda ja oassálastima
- Evttohusaid mat bohte ovddit sámediggeáigodaga, dás maiddá evttohus mii lea namuhuvvon dievasčoahkkínáššis 60/24 Sámedikki čilgehus válggaid ja váлгаčađaheami birra.

Fágalávdegoddi sáhtá maid ieš válljet árvvoštallat osiid váлгаortnegis mii sin mielas orru mearkkašahtti.

Lávdegoddi ii galgga árvvoštallat eará beliid Sámedikki doaimmas go dat mat njuolggut gusket váлгаortnegii, iige meannudit ovttaskasáššiid dahje ovttaskas válgabohtosiid.

Raporta

Lávdegoddi galgá gárvet raportta ovdal:

Borgemánu 1.b. 2027

Raporttas galget leat čuovvovaš bealit:

- Čoahkkáigeassit dálá ortnega ja čájehit dálá hástalusaid guovddášáššiid
- evttohit ja ákkastallat rievadanevttohusaid
- čalmmustahttit lávdegotti evttohusa demokráhtalaš váikkuhusaid

Raporta galgá hábmet vuodu viidasit politihkalaš meannudeapmái.

Lávdegotti čoakkádus

Válgaortnetlávdegoddi lea fágálávdegoddi, man miellahtuin lea nanu fágalaš duogáš ja gelbbolašvuohta. Lávdegottis galget leat čuovvovaš vihtta lahtu:

- Lávdegotti jodiheaddji: Postdoavttir Ragnhild Elisabeth Nilsson, Bergen Universitehta
- Dutkánprofessor Mikkel Berg-Nordli, Oslo Metropolitan University
- Várrerektor Jonas Stein, Norgga Árktalaš Universitehta
- Jurista Line Aimee Kalak, Sámi allaskuvla
- Seniorráðdeaddi Lars Magne Andreassen, Árran julevsáme guovdásj

Dievasčoahkkinjodihangoddái addo fápmudus mearridit doaibmamávssu lávdegoddái ásahuvvon bargovugiid ja almmolaš lávdegottiid máksomeriid mielde.

Dievasčoahkkinjodihangoddái addo fápmudus čadahit dievasmahtti válggaid ja buhttenválggaid dárbbu mielde.

Čállingoddi ja organiseren

Lávdegotti čállingoddi biddjo Sámedikki hálddahussii ja organiserejuvvo dievasčoahkkinjodihangotti vuollái. Čállingoddi galgá veahkehit lávdegotti fágalaš, hálddahuslaš ja proseassalaš bargguiguin, dasa gusket maid čoahkkingohččumat, áššeráhkkaneamit, dokumeantagiedahallamat ja raporteremat.

Sámediggi fápmuda dievasčoahkkinjodihangotti doaibmat lávdegotti barggu proseassaeaggádin, dasa guoská maid ovddasvástádus organiseret, čuovvolit ja sihkkarastit mandáhta čađaheami. Fápmudeapmi dahkko Sámedikki čoahkkinortnega § 9 bustávva h vuodul, man bokte dievasčoahkkinjodihangottis lea ovddasvástádus čadahit bargguid maid dievasčoahkkin lea addán sidjiide.

Sámediggi bivdá dievasčoahkkinjodihangotti fuolahit ahte sámediggejoavkkut ožžot buori vejolašvuoda buktit mearkkašumiid fágálávdegotti bargui, dan bokte ahte dollet unnimusat ovttá joavkojodiheddiidčoahkkima mas fágajoavku searvá.

Bajásšaddan- fuolahus- ja oahppolávdegoddi - 003/26

BFOL - mearrádus:

Álggahus:

Sámedikki bajásšaddan-, fuolahus ja oahppolávdegoddi lea meannudan ášši PS 003/26: Válgaortnega reviderema fágálávdegoddi

Evttohusat:

Evttohus 1

Evttohus ovddiduvvon Norgga Sámiid Riikkasearvi, Nordkalottfolket ja Sámeálbmot bellodat Marit Mikkelsdatter Kemi bokte. Norgga Sámiid Riikkasearvi lávdegotteáirasat Aili Kirste Strømeng Arntzen, Elle Rávdná Näkkäläjärvi, Mathias Eilert Olsen, Sámeálbmot bellodat áirras Jørn Are Gaski, Nordkalottfolket lávdegotteáirasat Ulf Tore Johansen, Knut Wingstad, Roger Iversen, Anita Helene Gohli ja Elin Hesjevik, dorjot.

Rievdada kapihttala mandáhta birra dása:

Lávdegoddi galgá, ulbmila rámmaid siskkobealde, ollislaččat ja sorjjasmeahttumit guorahallat Sámedikki válgaortnega, dan vuodul ahte Sámediggi lea álbmotválljen orgána sápmelaččaid várás álgoálbmogin. Lávdegotti bargu galgá addit ollislaš ja strukturerejuvvon máhttovuodu das, movt dálá válgaortnet doaibma ovddasteami, geográfalaš dássetvuoda, gielalaš mánggabealálašvuoda ja vásihuvvon demokrátalaš rievttalašvuoda dáfus sámi servodagas.

Fágálávdegoddi galgá árvvoštallat erenoamážit dálá ortnega ja molssaevttolaš válgaortnegiid dán čuoggáin:

- Sámi hálddašanguovlluid ja guovlluid, gos leat lulli-, julev- bihtán-, ubmi- ja nuortalašsámi álbmogat, ovddastus Sámedikkis, dán oktavuodas mandáhtajuohku áiggi badjel
 - Mandáhtajuogu ovdáneapmi áiggi mielde, ja váikkuhus das go Lulli-Norgga válgabiirres ja stuorit gávpogiin lea jienastuslohku hirbmadit lassánan
 - Riska bistevaččat massit árbevirolaš sámi guovlluid ovddastusa
 - Leago ortnegis muttágis dásseadeaddu geográfalaš gullevašvuoda ja gielalaš mánggabealatvuoda dáfus, dás maiddá ahte váikkuhago ortnet politihkalaš ovddastusa systemáhtalaš duvdimii
 - Movt demokrátalaš rievttalašvuohta ja luohtámuš Sámediggái ovddasteaddji orgánan vásihuvvo
 - Hehttejitgo láhkamuddemat jienastuslogu dáfus nuorra jienasteddjiid rekruttema
 - Válgabiirriid ja válgabiirriid loguid rievdadeapmi
 - Mandáhtajuohku ja mandáhtaid logut
 - Doaimmat mat unnidit váilevaš ovddasteami, nugo omd. dássemandáhtta ja vuolimusrádji
 - Árvvoštallat ráji mas galget 30 jienastuslohkui čálihuvvon olbmo vai sáhtá doallat válgadikki čiegus válggaid ja válgaoassálastima dáfus
 - Orrunadreassa gáibádusaid mudden vai sihkkarastá sámiide geat ássat olggobealde Norgga vejolašvuoda jienastit ja oassálastit
-
- Evttohusat mat ovddiduvvojedje ovddit sámediggeáigodagas, dán oktavuodas evttohusat mat leat namuhuvvon dievasčoahkkinnáššis 60/24 Sámedikkeráde tjielggidus válgga ja válggatjadádime birra.

Fágálávdegoddi sáhtá maid ieš váldit ovdan áššiid válgaortnega birra jus dat lea relevánta.

Lávdegoddi ii galgga árvvoštallat eará osiid Sámedikki doaimmas go dat mat leat válgaortnegii njuolgut relevánttat, iige galgga meannudit ovttaskas áššiid dahje dihto válgabohtosiid.

Lávdegotti ráva

Lávdegottis eai leat eanet mearkkašumit dahje evttohusat ja rávve Sámedikki mearridit čuovvovaččat: Sámediggi doarju muđui sámediggeráđi árvalusa.

Sámedikki dievasčoahkkinn_011/26

DC - mearrádus:

